

заботятся о том, чтобы все чувствовали себя комфортно и не оставались в стороне от обсуждаемых проблем.

2. ISFJ – Хранитель традиций.

Движущая сила ISFJ – желание быть полезными людям. ISFJ склонен работать часами, не отрываясь: полученное задание должно быть выполнено в совершенстве, если только это в силах сделать человек. ISFJ "сверхпослушны" и "сверхисполнительны." Их главная потребность – быть нужным людям. ISFJ находят себя в общении с людьми, которые испытывают в них нужду: с больными, студентами, "боссами". Больше всего удовольствия ISFJ получают, когда им предоставляется возможность заботиться о потребностях других людей, и они выполняют подобную работу внимательно и терпеливо. ISFJ обладают повышенным чувством ответственности.

На основе анализа результатов нашего исследования, можно сделать следующие выводы:

1. Преобладание того или иного стиля педагогической деятельности учителя обусловлено типом личности.

2. Одним из факторов, влияющих на формирование и проявление стиля педагогической деятельности учителя, является тип его личности.

Литература:

1. Маркова А.К., Никонова А.Я. Психологические особенности индивидуального стиля деятельности учителя // Вопросы психологии, 1987. № 5. С. 40-48.
2. Крикля Н.П. Индивидуальные стили педагогического оценивания. М., 1997. – 24 с.
3. Маркова А.К. Психология труда учителя. М.: Просвещение, 1993, – 192 с.
4. Толочек В.А. Стили профессиональной деятельности. – М.: Смысл, 2000. – 199 с.
5. Батаршев А.В. Психология индивидуальных различий от темперамента – к характеру и типологии личности. М., Владос. 2001. С. 134-158; С. 180-201.

Summary

In the article shows the results of research of personal type for the sole teaching and learning. To conclude, that type of personality is one of main form and appears of personal style of teaching and.

БІЛІМ БЕРУДІ ҚАМТАМАСЫЗДАНДЫРУДА КЕЙС-ТЕХНОЛОГИЯНЫ ҚОЛДАНУ ЖОЛЫ

Кожебаева А.С., Уалханова Г.Ж.

Казахстан, Казахский государственный женский педагогический университет

Елбасы Нұрсұлтан Назарбаев елімізге “Білім беру реформасы табысының басты өлшемі – тиісті білім мен білік алған еліміздің кез келген азаматы әлемнің кез келген елінде қажетке жарайтын маман болатындай деңгейге көтерілу болып табылатынын” атап көрсеткен болатын. Білім беру деңгейі экономикалық және ғылыми-техникалық прогрестің ең негізгі көрсеткіші, мемлекет пен қоғамның табысты дамуының кепілі. Білім берудегі артта қалушылық мемлекеттің бәсекелестік қабілеті мен ұлттың болашағына ықпалын тигізеді. Сондықтан білім берудің дамуы – үлкен ұлттық мәні бар міндет.

Кез келген пәндегідей бағдарламалау тілін үйретуде бір нақты мәселені шешуге мақсат қойып, сол мәселенің шешімін табуға бағытталған жағдайларды қолдану үйренуші болашақ бағдарламалаушы үшін өте пайдалы. Мұндай әдіске кейс-технологияның кейс-стади әдісі жатады. Білім беруде кейс-стади әдісі өткен ғасырдың жиырмасыншы жылдарынан бастау алады. Және ол *нақты жағдайларды талдау әдісі* деп те аталуы мүмкін. Мәселені шешуге бағытталған жағдайлар студентке нақты өмірдегі жағдайды түсінуге ғана емес, сонымен қатар сол пәннен қандай да бір білім бөлігін толықтай меңгеруге көмектеседі.

Кейс-технология – арнайы модельденген немесе нақты өндірістегі жағдайларды талдау, мәселелерін анықтау, альтернативті шешімдер іздеу, мәселенің оптимальді шешімін қабылдау барысында қолдануға негізделген технология. Практикалық кейстың негізгі орындайтын өмірлік жағдайды толықтай көрсету болып табылады. Жұмыс маңызы бойынша бұл кейс жағдайдың практикалық, яғни «қолданыстағы» моделін құрады. Сонымен қатар ол білімді бекітіп, сондай жағдайдағы іскерлік пен дағдыны қалыптастыратын тренинг бола алады. Кейстің көптігіне қарамастан, олардың типтік құрылымы болады. Ереже бойынша кейстің құрамына төмендегілер кіреді:

- жағдай – жағдай, мәселе, нақты өмірден мысал;
- жағдай мәнмәтіні;
- автор көрсеткен жағдай түсіндірмесі;
- кейспен жұмыс істеуге арналған сұрақтар мен тапсырмалар;
- қосымша.
- Кейсті өңдеу қадамдары
- Білім беру мақсаты жүйесінде кейстің орнын анықтау
- Кейс тақырыбына тікелей қатысты институттық жүйе іздеу
- Жағдай моделін құру немесе таңдау
- Сипаттама құру
- Қосымша мәлімет жинау
- Соңғы мәтінді құру
- Кейспен таныстыру және талқылау ұйымдастыру

Көбінесе бұл технологияны қолдануды арнайы білім алғаннан кейін қосымша сабақтарда қолдануға болады. Осы әдіске байланысты төмендегі мысал қарастырылды.

Жағдай мәселесі: студенттер форумдарында қойылатын сұрақтардың арасындағы «бүтін сандар үшін орындалатын div және mod бинарлық операцияларын тағы да қайда қолданамыз?» тәріздес сұрақтарды түсіндіру мәселесін алайық.

Жағдай мәнмәтіні: әрине жұмыс бағдарламасы бойынша әр арифметикалық операцияға толықтай жеке-жеке тоқталуға уақыт жетіспейтіндіктен бұл мәселені шешуге қосымша сабақта көрсетуге арналған «таймерде көрсетілген уақыт қандай да бір уақыт аралығында қандай сандарды көрсетеді?» деген сұраққа жауап беретін бағдарламаның құрылу жолын көрсетейік. Егер таймер мына

06 14 53

уақытты көрсетсе, онда 48 сағат 45 минут 21 секундтан кейін уақыт қандай болады?

Төмендегі кестедегідей сұрақтарды таратып оқушының ойлану деңгейін қалыптастыратын жауап алып және сонымен қатар тексеруге болады.

Сұрақ	Жауап
Бұл тапсырманы қалай шешуге болады деп ойлайсыз? Жолдарын көрсетіңіз.	
Түгел секундқа айналдыру арқылы жазсақ нәтижесінде екі секундтың қосындысы қанша болады және ол Паскаль тіліндегі қай типке сәйкес келеді?	
Longint типінің аралығымен салыстырыңыз?	
және т.б. сұрақтар	

Жағдай түсіндірмесі: бұл тапсырманы мысалы былай шешуге болады. Есептеудің басы тәулік басы деп берілген сағатты секундқа айналдырамыз. Мысалы, 12:30:00 уақыты $12 \cdot 3600 + 30 \cdot 60 = 45000$ секундқа сәйкес келеді. Сәйкесінше қажет аралықты секундқа айналдырамыз және оны уақыттың алғашқы кезіне қосамыз – секундпен берілген қажет уақытты

аламыз. Сосын бұл уақытты қажет форматқа ауыстырып шығарамыз. Мұндай жолмен шешуде негізгі мәселе сандар Longint¹ типінің аралығынан асып кетуі мүмкін.

Басқаша шешудің жолы, ол алғашқы секунд санына уақытша аралықтағы секунд саны қосылады. Алынған секунд саны минутқа және секундқа айналдырылады, минут ойда сақталынады, ал секунд жауап секунды сияқты жазылады. Ары қарай аралықтың минут санын қосамыз және ойда сақталынған минутты алғашқы минутқа, артық сағатты ойда сақтаймыз және т.с.с. Мұндай шешуде Longint типі жеткілікті.

Ағымдағы уақыт мына шектеулерді қанағаттандырады: Сағат – 00-ден 23-ке дейін, Минут және Секунд – 00-ден 60-қа дейін.

Уақыт аралығы Сағ, Мин және Се – 0-ден 10⁹-ға дейін.

Нәтижедегі сандар берілген шектеулерден асып кеткен жағдайда +<сан> күн жазуымен жалғасу керек. Мысалы, егер келесі күн болса, онда «+1 күн» қосымшасы жазылу керек.

Талқылау: бинарлы деп, егер А, В, С үш бос емес жиындарында А және В жұптарындағы операциялар мәні С және $P \rightarrow C$, мұндағы $P \subset A \times B$ болатын операцияны атаймыз.

div және mod операцияларының есептелу ережелері:

х **div** у – х-тің у-ке бүтін нәтижелі бөліндісі. Нақтырақ, х **div** у х / у амалынан шыққан нәтижені 0-ге дейін дөңгелектеу;

х **mod** у – х / у амалынан шыққан нәтиженің бүтін бөлшек бөлігі. Нақтырақ, х **mod** у = х - (х **div** у) * у.

Бөлуден қалдықты табу компьютерной техника және телекоммуникациялық жабдықтарда бақылау сандарын құру және шектелген аралықта кездейсоқ сандарды алу үшін жиі қолданылады.

div және mod бинарлық операцияларына мысалдар:

нек	Нәтиже	Өрнек	Нәтиже	Өрнек	Нәтиже
8 DIV 2	4	8 MOD 8	0	5 MOD 2	1
8 DIV 8	1	8 MOD 9	8	-5 MOD 2	-1
8 DIV 9	0	8 MOD 7	1	5 MOD -2	1
8 DIV 7	1	0 MOD 7	0	-5 MOD -2	-1
5 DIV -2	-2	8 MOD 4	0	8 DIV 4	2

Және ол операциялар теріс нәтиже (теріс бөлінгіш немесе бөлгіш үшін) де береді. DIV операторын division сөзінен қысқартылған десек болады және оның аудармасы бөлу деген сөз, ал Mod операторын кейбір жерде modulo математикалық терминінің қысқартылғаны, ал тағы бірде MODULUS деп жазылған.

Бағдарламаның коды төмендегідей:

Var

sagat,minut,ss: Longint;

sag,min,s: Longint;

Begin

readln(sagat,minut,ss);

readln(sag,min,s);

minut:=minut+ min+(s+ss) **div** 60;

ss := (ss+s) **mod** 60;

sagat:=sagat+sag+minut **div** 60;

minut := minut **mod** 60;

Write(sagat **mod** 24,':',minut,':',ss);

If sagat **div** 24 > 0 **Then** Write('+', sagat **div** 24,' күн');

END.

Қарапайым және кейспен жұмыс істеуге арналған тапсырмалар:

1. Келесі жазылғандарды дұрыс немесе дұрыс емес деп белгілеңіз. Барлық айнымалыларды Integer типі деп қарастырыңыз.

a. $X * Y := C$

ә. $Y := \text{Con}$

б. $\text{CONST } X : 10$

в. $\text{VAR } X : \text{Integer}$

г. $A := B \text{ MOD } C$

дұрыс	дұрыс емес

2. Келесі өрнектердің мәнін есептеңіз. Қай типке жататынын анықтаңыз. Егер өрнек бұрыс болса, онда себебін түсіндіріп беріңіз.

a. $10 / 3 + 5 * 2$

ә. $10 \text{ MOD } 3 + 5 \text{ MOD } 2$

б. $10 \text{ DIV } 3 + 5 \text{ DIV } 2$

в. $12.5 + (2.5 / (6.2 / 3.1))$

г. $-4 * (-5 + 6)$

ғ. $13 \text{ MOD } 5 / 3$

д. $(10 / 3 \text{ MOD } 2) / 3$

Real	Integer

3. Әр өрнектегі Natizhe мәнін есептеңіз?

a. $\text{Natizhe} := 15 \text{ MOD } 4$

ә. $\text{Natizhe} := 7 \text{ DIV } 3 + 2$

б. $\text{Natizhe} := 2 + 7 * 5$

в. $\text{Natizhe} := 45 \text{ DIV } 8 * 4 + 2$

г. $\text{Natizhe} := 17 + (21 \text{ MOD } 6) * 2$

ғ. $\text{Result} := \text{Sqr}(4 * 2 + 2)$

4. Егер $A = 5$ және $B = 2$ болса, онда әрбір келесі шығару операторының мәні қандай?

a. $\text{Writeln}('A = ', A, 'B = ', B)$

ә. $\text{Writeln}('Қосынды= ', A + B)$

б. $\text{Writeln}(A \text{ DIV } B)$

в. $\text{Writeln}(A \text{ MOD } B)$

5. 7 және 4 бүтін сандары үшін үш бөлу түрлерін ($/$, DIV и MOD) шығаратын бағдарлама жазыңыз. Әрбір жауапты жеке жолдарға сәйкес хабарламаларымен форматтап шығарыңыз.

6. Көрсетілген бағдарлама коды тек жоғарыда айтылған таймер уақыты мен берілген аралыққа арналған ба, әлде әмбебап па?

7. Бағдарлама кодын Inc процедурасын қолданып өзгертіңіз.

8. Нәтижесін тексеріңіз.

Кейс-стади әдісімен өте жоғары білім алу мүмкіндігі бар. Бұл әдісті қолдануда нәтижелердің көп түрлілігін екі топқа бөлуге болады – білім мен дағдыны алумен байланысты оқу нәтижесі, және білім беру нәтижесі.

Ол оқытудың интерактивті әдісі бола тура, теориялық және практикалық меңгеруде дербестікті сезінген және бастап жіберу мүмкіндігін көрген студенттер тарапынан позитивті қатынасты жеңеді. Бұл әдіс студенттердің профессионалдығына қатты әсер етеді және оқытуда қызығушылықты дамытады.

Әдебиетгер:

1. Рейнгольд, Л.В. За пределами CASE – технологий / Л.В.Рейнгольд //Компьютерра. – 2000. – №13-15.
2. Смолянинова, О.Г. Информационные технологии и методика Case Study в профессиональном обучении студентов педагогического вуза: Труды II Всероссийской научно-методической конференции "Образование XXI века: инновационные технологии диагностика и управление в целях информатизации и гуманизации", Красноярск, май 2000 г. / О.Г.Смолянинова. – Красноярск, 2000.
3. Смолянинова, О.Г. Инновационные технологии обучения студентов на основе метода Case Study // Инновации в российском образовании: сб. – М.: ВПО, 2000.
4. Ситуационный анализ, или анатомия Кейс-метода / под ред .Ю.П. Сурмина – Киев: Центр инноваций и развития, 2002.

Annotation

As an interactive teaching method, case study wins a positive attitude on the part of students, who see it as an opportunity to take the initiative to learn to feel the independence of theory and practical skills mastery.

ЛИЧНОСТНО-ОРИЕНТИРОВАННОЕ ОБУЧЕНИЕ В ПРОЦЕССЕ ПОДГОТОВКИ СОВРЕМЕННОГО ПЕДАГОГА

Колобанова Л.Н., Конвисарова Л.А.

Казахстан, Костанайский государственный педагогический институт

Современный этап развития общества выдвигает особые требования как к школьному, так и к вузовскому образованию. Цель его – воспитание активной, творческой личности, способной к саморазвитию, умеющей самостоятельно добывать знания в условиях исследовательского поиска, самостоятельно выбирать средства и способы решения задач, умеющей контролировать и оценивать самостоятельную деятельность, способной организовывать дискуссию по выработке критериев правильности решения, а также представлять продукт своей деятельности.

Чтобы реально решать задачи по ориентации образования на формирование нового качества подготовки будущего специалиста, необходимо ввести в критерии оценки качества образования наряду со знаниями и другие параметры [1, с.54]. Одним из условий создания на занятии среды взаимодействия является свободное владение педагогом различными видами обучения: проблемным, эвристическим, личностно-ориентированным и др. Идея личностно-ориентированного обучения (личностного подхода к обучению) в последние годы приобрела статус важнейшего методологического принципа, определяющего общую стратегию деятельности учителя, работающего в современной школе.

Личностный подход – это последовательное отношение педагога к воспитаннику как к личности, как к самостоятельному ответственному субъекту собственного развития. Развитие личности осуществляется в познании и общении. Но личность не только продукт развития, происходящего в деятельности и общении, но и активный субъект такого развития.

Личностно-ориентированное образование – это образование, которое ориентировано на обучающегося, как основную ценность образовательного процесса. Оно востребует имеющийся опыт студента и создает условия для формирования и проявления его личностных качеств, способствует развитию мышления, становлению творческой, активной, инициативной личности, удовлетворяет познавательные и духовные потребности обучающихся, стимулирует развитие ее интеллекта, социальных и коммуникативных способностей, навыков самообразования и саморазвития.

Личностно-ориентированное образование, по самой своей сути предполагает необходимость дифференциации обучения, ориентации на личность студента, его интеллектуальное и